

HÁY JÁNOS

A csokimikulásos lány

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2025

www.alexandra.hu • www.moobius.hu
www.europakiado.hu

Minden összetört bennem, gondoltam, tényleg nem vagyok jó semmire, és elkezdtem számolgatni, hogy mit tudok a világról, hogy miért lehet engem szeretni. De nem volt hosszú a lista, lehet, hogy azért, mert még túl fiatal vagyok, gondoltam, hogy másnak sincsen hosszabb listája. De én akarom, hogy ez a lista hosszabb legyen!

Már majdnem tudok gitározni, már majdnem tudok pingpongozni, korizni rendesen, és a sítól sem vagyok olyan messze, csak nincs lécem és sícipőm, de tulajdonképpen tudok, meg mindenféle könyveket olvastam már, meg gondolkodok minden dolgon, az is olyan, hogy értékes. Akkor is, ha általában hülyeségeket gondolok. Meg amikor az okosabb tanulók két perc

alatt lesöprik az asztalról, amit gondolok, akkor azért nem látszik nagyon értékesnek, amit korábban gondoltam. Például, hogy le kell menni vidékre, és ott kell az embereknek segíteni, hogy öntudatra ébredjenek, és akkor közösen lehet valami újat kitalálni.

Ott még van őserő!

De ezekkel a szalonforradalmárokkal semmit nem lehet elérni, mert ők csak az iskolai házirendet képesek megszegni, azt is csak viccből, hogy utána bocsánatot kérhessenek az ilyen-olyan néniktől és bácsiktól, valamint a szüleiktől, ha azok is tudomást szereztek az eseményről, mert lett egy beírás az ellenőrzőbe, hogy ejnye-bejnye.

De hiába volt minden gondolat, olyannak láttam magamat, mint egy kőtömb, persze homokkőből, aminek buldózerrel estek neki a felnőttek, a tanárok és az osztálytársaim szülei, hogy porrá törjék azt a tartást, ami egy kőtömbre jellemző, egy genetikai sziklára. Érzem, hogy ahol nem török épp, ott már jön is az ütvefúró, lyukat váj, amibe dinamitot tesznek, és felrobbantanak.

Egésznek látszottam, de valójában már darabokban voltam.

Összeszedtettem, mikor megszülettem, és szétszórtattam, mikor már akkora lettem, hogy volt mit szét-

szórni belőlem. Azt hittem, én töröm meg őket, ahogyan minden kamasz reménykedik abban, hogy mikor kimondja a felnőtt világ hamisságait, akkor az a világ tényleg összeomlik, és a szégyentől elbujdosnak a képviselői, vagy épp megváltoznak, nem fognak hazudni, házasságot törni, sem pedig egy tizenhat éves fiút összetörni, de nem így történik.

Ha kimondod a hamisságokat, akkor összezárnak az amúgy egymást is gyűlölő felnőttek, és elpusztítják azt, aki az életüket akarja megkérdőjelezni. Nem számít, hogy hány áldozatot szed ez a pusztítás, s hogy az áldozatok javarészt még a felnőttkor határához sem jutottak el, magyarán kiskorúak. Nem érdeklik meg az életet, mert méltatlanok a befogadtatásra, méltatlanok, hogy otthonuk legyen közöttünk. Korábbi ajánlatunkat, ekként a beilleszkedésre, immáron a mai napon visszavonjuk. Határozatunk a kihirdetés pillanatában törvényerőre emelkedik.

Fellebbezésnek helye nincs.

Az igazság nyomait kerestük a felnőttek között. Az nem lehet, hogy senki nem őrzi azt, amit fiatalon észrevett, hogy mennyire hamis minden, hogy nemcsak a feleséged vagy a férjed csal meg, hanem min-

den a csalásra épül. Hogy látszólag minden szabadság meg van ajánlva, de valójában minden arról szól, hogy miképpen számolod fel saját döntéseiddel a szabadságodat.

Az szabadság, hogy hitelekkel munkára vagy kényszerítve?

Az szabadság, hogy vágyakat ébresztenek benned, aminek aztán megszabják a borsos árát, te meg feláldozod magad, csak hogy meg tudd venni?

Az szabadság, hogy két hét Balatonért gürizel 365 mínusz tizennégy napon át?

Ez nem!

Ez maga a rabság, ami ráadásul azzal kérkedik, hogy a saját döntésed volt, hogy ilyen életet élj. És az egész fölött ott azok a vállalatok és azoknak a vállalatoknak a tulajdonosai, akik persze dúsgazdaggá válnak a bennünk felkeltett vágyakból.

A gazdagság persze lehetővé teszi, hogy újabb vágyakat eszeljenek ki, amiket szépen piacra lehet dobni. Persze, környezetvédelem, hülye vagy, azt hiszed, az valami, dehogyis, az is egy termék. Termék a gyerek, termék az aranyos kiskutya, termék a jó minőségű lakás, termék a nyaralás, termék a koncert, a színház, termék a könyv, termék az oktatás.

Termék a popzene, mondta valaki, akkor egy kicsit megállt a beszélgetés, mert ezt nem számítottuk bele. Hogyhogy, kérdezett vissza valaki. Például ez tette lehetővé, hogy Japántól New Yorkig ugyanazt akarják az emberek. Ez az első államok fölötti intézmény. Akik ezt a zenét hallgatják, azok ugyanazt a dolgot fogják fogyasztani az egész világon. Ezt a zenét a háttérből a farmercégek szponzorálják, és ők a valódi haszonélvezők, nem a lemezkiadók és a zenészek. A zenészek csak azért tudnak multimilliárdosok lenni, mert jutalmat kapnak azért, hogy elterjesztették az egyforma dolgok fogyasztását mindenhol a világon.

Én voltam, aki ezt mondta, a csokimikulásos lány rám nézett, akkor nem is szerethetem, mondjuk, a Simon és Garfunkelt. Mért, eddig szeretted, kérdeztem vissza, azt hittem, akit én szeretek, az eleve nem szerethet ilyen zenét, akkor a barátnője készülődött, hogy megszólal, de már tudtam, hogy a *Jézus Krisztus szupersztárral* jön majd elő, hogy milyen marha jó például a *Mária dala*. I don't know how to love him. What to do, how to move him.

Nem, mi is reménytelenek vagyunk. Egyedül maradtam, pedig senki nem akar egyedül maradni. Nem lehet az a véleményem, hogy az ellenkultúra az nem

más, mint a főcsapás megerősítése, és a mellékvágányok bevezetése a fő irányba. Az ellenkultúra az állam és a kanonizált kultúra szolgálatában áll. Semmi nem kerülheti el azt, hogy besározódjon.

Kerestük a felnőttek között, aki nem lett áruló, holott már mi is árulók voltunk, félrevezetettek, akik azt hittük, hogy kívül állunk azon a családokra épülő erőszakszervezeten, ami elveszi a szabadságunkat.

Egyszer az egyik tanárt láttam sírni az utcán. Egyszer valaki látta az egyik tanárt sírni az utcán. Sírt a, és akkor megneveztem a tanárt, az utcán (ezt nem én mondtam). Meghalt a felesége (ezt nem én mondtam). A halál az egyetlen, amit még nem tudott leuralni az állam és a gazdaság (ezt én mondtam). Azért sírt, mert sírni kell ilyenkor (ezt nem én mondtam). Azért sírt, mert fáj neki, hogy meghalt (ezt én mondtam). Lehet, hogy örömében sírt (ezt nem én mondtam). Hogy lehet annak örülni, hogy meghal az, akivel együtt élsz? Akkor végre hivatalossá teheted a titkos kapcsolatodat, ahol most fog kiderülni, hogy már születtek gyerekek is. Ez hülyeség, senki nem tud tanári fizetésből két családot fenntartani. Azért ad annyi különórát. Nem halt meg a felesége, csak berúgott, és sajnálja magát,

hogy nem az lett, ami lenni akart (ezt sem én mondtam). Akkor ő is csalódott a világban, ő lehetne nekünk olyan, hogy a bizalmasunk a felnőtt világban.

Nem lehetne.

Miért?

Mert nem akar.

Van-e olyan, aki a felnőttek közül mellettünk áll? Mellettünk állhat-e bárki? Ellentmondás, ha egy felnőtt azt gondolja igazságnak, amit mi gondolunk igazságnak, hogy egy körmönfont hatalmi rendszer részei vagyunk, és senki nem tud menekülni előle, mert mindenkire kivetí a lassóját. Akkor még olvastunk indiánregényeket és ismertük azt a szót, hogy lasszó, valamint tisztában voltunk azzal, hogy van olyan, hogy hősiesség, és az nem egy mondvacsinált státusz, amit érdekből osztanak különböző érdekcsoportok, és nem egy hadiipari termék, hogy még bátrabban áldozzák fel a katonák az életüket.

Hittünk az indiánok igazságában, holott nem voltunk indiánok, de már akkor elkezdett bomlani a szemünkben az a rendszer, ami körülvelt bennünket, hogy kiirtottak minket, mert mi a kiirtottak és nem a szüleink leszármazottai vagyunk. És este, még gyerekek voltunk, néztük, az amerikai repülőket hogyan bombázzák szarrá a vietnámi, laoszi és kambodzsai

lakosokat, hogy ez épp az, amit száz évvel korábban az indiánokkal csináltak.

Semmi sem változott.

A világ a szülők kezében van, és ezek a szülők pusztán a hatalmuk megőrzése okán vagy a gyerekeik miatt beszállnak ebbe a harcba.

Este volt, a többiek már aludtak, egy fiú volt, aki valami gumikarikát nyomkodott a markával, marok-erősítést csinált este. Mindenkinek volt valami mániája, a másik futóedzésekre járt, a Bendzsi nevű csajokat hajkurászott, és hát lettek neki irigylésre méltó élményei, amiket mi amúgy irigyeltünk is.

Milyen sok hang jön ki a testből, gondoltam, meg hogy ez is egy nyelv, ha érteném, el tudnám mondani, mit mesélnek magukról, hogy én azért szuszogok így, mert teljesen kimerültem, annyit edzettem, vagy mert idegileg kikészítettek, esetleg csak orrsövényferdülés van. Néha valaki megszólalt, nem lehetett érteni, mit mond, csak hogy indulat van benne. Nem értek semmit, nemcsak ezt a nyelvet, amit az éjszaka rak fel, hanem azt sem, ahová kerültem.

Ha visszamegyek a faluba, megpróbálok úgy csinálni, mintha az lenne az anyanyelvem, amit ott tanultam és használtam éveken keresztül. Aggyisten Bélabá, ilye-

neket mondok, és látom magamat kívülről, hogy mennyire idegen ez a néhány szó nekem, mert már elfelejtettem a gyerekkorom nyelvét. Nem azt, hogy mit kell mondani, hanem azt, hogy milyen érzelmek vannak mögötte. Ha így beszéltem, szerepet játszottam. Olyan voltam, mint a régi magyar filmekben a vidéki származású lány, mindennek kinézett, csak nem vidékinek, de aki nézte, tudta, hogy ő játssza a vidéki lányt, és hogy hála istennek nem hasonlít azokra a tenyeres-talpas nőkre, akik a falvakban laknak, mert akkor senki nem hinné el, hogy beleszeretett a gróf úr kedvenc fia, és képes volt még a grófságot is feladni ezért a lányért. Bár nem volt egyszerű, mert mikor a színésznő számára kiderült, hogy a lovag, aki utána jár, nem is egy egyszerű parasztgyerek, hanem pont a gróf fia, akkor nagyon megharagudott erre a fiúra, azt mondta, hogy direkt csak azért csapta be, hogy megszerezhesse. Erre a fiú mondta, hogy ebben van igazság, de a szerelem hajtotta (ez a mondat azt jelentette, hogy nem konkrétan a farka után rohant, hanem csak áttételesen). Maga becsapott engemet, mondta a lány, a gróffi meg, hogy akkor szakítok a származásommal. Nagyon nagy mondat volt ez, mert valójában ezzel az örökséget is elutasította volna. Ha ez viszont megtörténik, akkor

a néző nem tud annak örülni, hogy végre egy hozzá hasonló szerencsétlen lány is jól járhat az életben, mert vannak dolgok, amik értékesebbek a vagyonnál. Hamarosan a lány is rájött, hogy ez nem volt jó ötlet, de ezt nem mondta ki, csak látszott rajta, hogy tart ettől a kapcsolattól, ennek a kapcsolatnak a kudarcától. Ezt úgy fejezte ki, hogy ha magát hazaviszem, mit tud ott csinálni (csinányi, így mondta), nálunk kaszálni (kászányi) kell, meg szántani, kazlat rakni (kázlát ráknyi), a mi házunkban olyan (olyin, ezt a szót honnét vették?) foglalkozás nincs, hogy gróf. Megtanulom, angyalom. Ezt a megszólítást akkor a filmekben használták, egyébként nem.

Végül az lett a megoldás, hogy a grófnak ez nemcsak a kedvenc fia volt, hanem az egyetlen fia, sőt az egyetlen gyereke, és akkor az öreg gróf álruhában, ezt még Mátyás királytól tanulta el a főrendi ház, lement ehhez a lányhoz, hogy enni kérjen, mert éhes, és inni, mert szomjas volt, mire a lány azt mondta, hogy mindenre számíthat tőlem bácsika. A gróf azt gondolta, hogy a kurva anyád bácsika, de ehelyett azt mondta, látom, jóra való teremtés vagy, ezért most letépem az álszakállam és a koldusgúnyát. Jesszusom, gróf úr! Apu, te mit csinálsz itt? Közben megérkezett a fiú is,

ezért tudta ezt megkérdezni. A végén volt egy közös dal, ami összefoglalta a lényegét, hogy győzött az igazság, elpusztult a gázság.

Aggyisten, Zolibá, én csak mondtam az idegen mondatokat. Ebben a nyelvben már nem voltam otthon, a másikon, ami a városban volt, még nem voltam otthon. Hiába harcoltam már a római légióban, mindenki tudta, hogy honnét jöttem, valamelyik távoli provinciából, amiről a legtöbb római nem is tudta, hogy elfoglalták.

Két nyelv között hányódtam, a múltam veszve volt, mert nem volt min elmondani, és nem volt nyelv, amin a jövőt meg tudtam volna fogalmazni. Két nyelv között voltam a semmiben, az elmondhatatlanságban, gondoltam, s hogy ez egyben az elvesztett időt is jelenti, hiszen nincs olyan, hogy csak a most van. A most, mihez képest van, ha nincs valamiféletartás és nincs valahonnétjövés. Akkor olvastam valamit a kvantumfizikáról, hogy én egy kvantumfizikai példa vagyok, az elvesztett idővel, hogy a sorsom leszámolt a valahonnan valahová tartó idő illúziójával, holott e nélkül az illúzió nélkül nem élsz.

A nyelvváltás idővesztés és életvesztés, gondoltam, de nem tudtam, hogy ez mennyiben adódik abból,

hogy más helyre költöztem, és mennyiben adódik abból, hogy más időbe értem. Hiszen mindenki, aki ennyi idős, elveszíti a szülei nyelvét, mert a szülők nyelve már nem a biztonságos irányítás nyelve, nem az óvás nyelve, hanem a társadalomba való betörés nyelve volt.

És senki nem tudja, hogy mi lesz vele, mert ez a jövő csak annyiban jelenik meg, hogy nem az lesz, ami a szüleikkel. Ahogyan azt sem tudtuk, hogy pontosan kik vagyunk, csak azt, hogy kik és mik nem vagyunk. Fel tudtuk sorolni azokat a felnőtteket és a felnőttekhez hasonlító osztálytársainkat, akikhez biztos nem akarunk hasonlítani.

Nem volt jövő, ami semmivé vált volna a megtörténés révén, a most világában, hogy aztán teljesen belebukjon a múlt nemlétezésébe. Azt sem tudtam, hogy karácsonytól húsvétig mi fog történni velem, hogy mi lesz azzal a csokimikulásos lánnyal addigra, mikorra beköszöntenek a csokinyulak napjai. Állítólag azok is mikulások, csak nyuszis papírba csomagolják őket. Amik megmaradnak mikulások, azokat kibontják és újracsomagolják őket. És a fülük (ezt én kérdeztem)?

A felnőttek azt akarják, hogy mindig ez legyen, ha épp minden rendben van, de nincs olyan, hogy mindig. Nincs olyan, hogy mindig szereted azt, akit szeretsz, hogy mindig mindenki olyan lesz, mint előtte volt.